

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Mundus Aspectabilis Philosophice Consideratus

Falck, Joseph

Augustae Vindelicorum, 1740

§. I. De Aqua Maris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95848](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95848)

CAPUT III.

De Aqua.

Aqua juxta Antiquos elementum est frigidum in summo, & humidum in intenso. De hujus definitionis bonitate dubitant illi, qui advertunt glaciem esse aquâ frigidiorē, aut dicendum erit, aquam ex natura rei semper congelatam esse, quod non facile concedetur. Ab aliis dicitur elementum fluidum & non perfectè diaphanum, ad quod plurimum confert particularum, quibus constat, figura. Aqua, quò purior est, eò minus saporis habet: aëre, uti patet, gravior est, servatque cum proportionē, uti dictum est, gravitatis & æquilibrīi leges. Dividitur in marinam, fontanam, putealem, palustrialem, distillatam, medicatam, mineralem, pluvialem, &c. Circa marinam & fontanam paulò major occurrit difficultas, de his proinde fusiùs, quàm de reliquis agendum: distillata spectat ad Chymicos: de pluviali, & quæ inde oritur cisternina, & palustrali, agemus ubi de Meteoris aqueis.

§. I.

De Aqua Maris.

Mare est coacervatio aquarum ab ipso Mundi exordio collectarum à Deo in eo loco, quem ipse jussu suo excavavit, ut habet Scriptura. Maris superficies secundum Cosmographos est ferè æqualis superficiē terræ à nobis cognita: ejus maxima profunditas creditur æqualis altitudini montium altissimorum; variis in locis diversa est, ut constat ex bolide, qua maris profunditatem explorant nautæ. Mare ex rationibus opticis altius videtur oculo in medio, quàm in litore, revera tamen à terræ centro ubique distat æqualiter, ut patet ex dictis. Variæ maris divisiones & nomina petenda sunt ex Hydrographia & mappis Geographicis, ut insinuatum est cap. 1. Reliqua hinc dabimus.

Salta est aqua marina à salis particulis aquæ permixtis, in eaque exsolutis. Patet, quia si aqua marina in alembico distilletur, abit in vaporem & aquam, communi non multum dissimilem, sale in fundo vasis remanente. Felix præcæteris fuit D. Gautier Medicus Nannetensis, qui circa annum 1717. modum invenit sat facilem distillandi quotidie tantum aquæ marinæ, quæ navigantibus sufficiat, idque levibus expensis: in portu Nannetensi successit experimentum, fuitque publico suffragio approbatum; an toto tempore navigationis, in Americam instituendæ successerit, non mihi constat. Dulcis tamen est aqua fontana, quia, licet ex mari proveniat, per meatus tamen subterraneos percolatur, & sale deponit. Similiter aqua pluvialis dulcior est marinâ, quia maris vapores calore attenuantur, perque longum aëris tractum ascendendo & descendendo sale fixum & crassiorē amittunt, & etiam plus de volatili, quàm si in alembico aqua maris distillaretur; aliquid tamen salium subtiliorum retinent, ut patet ex pluviarum fecunditate. Et hanc esse causam existimo, quòd mare nauseam & vomitum procreet; licet enim ad hoc multum contribuat motus & jactatio, ultimum tamen pondus addunt spiritus salini, quos navigando naribus & ore haurimus. Licet autem quotidie ex mari vapores plurimi attollan-

tur, mare tamen non evadit falsius, quia tantundem aquæ dulcis per pluvias & flumina in mare relabitur.

Quòd si ulterius quæras, undenam hæc falsugo maris oriatur? Resp. id provenire tum ex admixtis salis particulis mundo coævis, tum ex eo, quòd in mari dentur salis fodinæ, & montes salinarii, uti est insula Ormus, quæ ferè tota duro & candido sale constat, ex quo ædes ipsæ construuntur, nec habet puteos aquæ dulcis, sed illius locum suppleant cisternæ. Si verò quæras, cur aqua maris falsa sit? id factum dicam, tum ut aqua non computresceret, tum ut sal, tot humanis usibus pernecessarius, ubique haberetur. Cùm autem salis particula sint crassiores & graviores, quàm aqua, magna ex parte petunt fundum, unde etiam falsior est aqua inferior, quàm superior; tenuiores tamen ascendant sursum, præsertim cùm mare ferè semper agiteatur.

§. II.

De Fluentis marinis.

Triplex in mari distinguitur motus: unus dici potest naturalis, alter fortuitus, tertius periodicus, constans & suo modo determinatus. Primus communis est omnibus fluidis, & in eo consistit, quòd partes fluidi tamdiu moveantur, donec sint in æquilibrio. Secundus provenit à ventorum procellis, terræ motibus & aliis causis similibus. Tertius constans dicitur, quia statis temporibus & locis accidit, de quo solo hic potest esse quæstio, & hic iterum duplex est; primus dicitur fluxus seu fluenta marina; alter fluxus simul & refluxus, seu æstus maris reciprocus, de quo postea.

Inter fluenta, quæ sunt varia, præcipua, quæ etiam vocantur generalia, sunt illa, quibus mare ab ortu in occasum, & à polis, præsertim Boreali, versùs æquatorem continuè movetur, & per hoc navigatio longè facilior versùs unam partem, quàm versùs aliam redditur. Rationem fluentorum versùs occasum jam dedimus, ubi de systemate Copernicano; quia nempe sol in Zona torrida vapores plurimos attollit, in quorum locum ab ortu recurrit aqua; & hæc est etiam ratio, cur aqua à polo ad æquatorem recurrat: præterea versùs polos, maximè Borealem, copiosiores sunt nives & pluviae, consequenter majora & plura flumina, quæ, dum se in mare exonerant, varia causant fluenta, potissimum versùs Austrum, aut etiam versùs alias partes, si per rupes, freta aut littora aliter detorqueantur.

Hinc colliges 1. Faciliorem esse navigationem ex Hispania aut Africa in Americam, præsertim ad Mexicum, quàm in regressu ex America: ubi enim navis ex Hispania, Tropicum prætergressa Zonam torridam attigit, ita feliciter navigatur secundo fluxu & vento constante, ut vix opus sit, manum velis admove; e contra qui renavigant ab occasu ad ortum, nisi deflectant ad Boream vel ad Austrum, difficilem experiuntur navigationem. Similiter facilis est navigatio per mare Pacificum ex America ad insulas Philippinas. 2. In Fretis, ubi magis collectæ sunt aquæ, sensibilius advertuntur fluenta, præsertim ubi flumina sese in mare exonerant. Sic flumina Tanais, Boristhenes & Danubius, quæ in Pontum Euxinum influunt, tantum aquæ fluxum efficiunt, ut Constantinopoli fluviu videatur: idem ferè evenit in Fretis inter Galliam & Angliam &c. 3. Motus & intumescencia Oceani in majores Sinus redundantis, varia quo-